

**STRATEŠKI OKVIR
PROMOCIJE
CJELOŽIVOTNOG UČENJA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
2017. – 2021.
- SAŽETAK**

Impresum

STRATEŠKI OKVIR PROMOCIJE CJELOŽIVOTNOG UČENJA
U REPUBLICI HRVATSKOJ 2017. – 2021. - SAŽETAK

Nakladnik:

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
Amruševa 4, 10000 Zagreb, Hrvatska
+385 1 6274666
ured@asoo.hr
www.asoo.hr

Za nakladnika:

Mile Živčić, ravnatelj

Urednici:

Mario Vučić, Nikša Alfirević i Jurica Pavičić

Autori (abecednim redom):

Nikša Alfirević
Ivana Bošnjak
Anny Brusić
Nino Buić
Jurica Pavičić
Ognjen Piljek Žiljak
Marija Rašan-Križanac
Nina Vranešević Marinić
Mario Vučić
Tihomir Žiljak
Mile Živčić

Lektor:

Iva Cikojević, Bond Squad j.d.o.o.

Recenzenti:

Danijela Križman Pavlović
Božena Krce Miočić
Goran Vlašić

Prevoditelj na engleski:

Mišo Sučević, GNOSIS prijevodi i lektura

Grafička priprema:

Superkontrola d.o.o., Zagreb

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.

Naklada:

800 komada

Zagreb, srpanj 2017.

ISBN: 978-953-8065-07-1

Izrada publikacije sufinancirana je iz projekta Promocija cjeloživotnog učenja.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost
Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Za više informacija o EU fondovima posjetite mrežnu stranicu
Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
www.struktturnifondovi.hr

Predgovor

Cjeloživotno učenje neizostavna je tema i okosnica brojnih razvojnih strategija i studija na različitim razinama. Perpetualno uključivanje/sudjelovanje odraslih u obrazovanju, kao i jačanje njihove konkurentnosti te samopouzdanja bremenito je mnogim "naslijedenim" i aktualnim problemima. Imajući to na umu, ekipa stručnjaka okupljenih i angažiranih u projektu *Promocija cjeloživotnog učenja* koji provodi Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) - odlučila se za pomalo neobičan pothvat. Naime, kako bi se na jednom mjestu obuhvatila i analizirala ishodišta, kao i ključni sudionici i procesi vezani za promociju/komunikaciju obrazovanja kod specifičnih ciljnih skupina, kao što su, primjerice, nezaposleni ili osobe bez završene odgovarajuće naobrazbe, oblikovan je tekst, odnosno knjiga koju upravo imate pred sobom. Posebice veseli što je vrijednost planiranog i obavljenog posla prepoznala i *Europska komisija*. Ona je, uz potporu i sufinanciranje osigurano iz državnog proračuna Republike Hrvatske, većim dijelom financirala provedbu aktivnosti iz *Europskog socijalnog fonda (ESF)*.

Bez pretenzija da se ovu knjigu smatra svojevrsnom panacejom za probleme cjeloživotnog obrazovanja ili da se njome bilo kome docira, pokušalo se sustavno i temeljito obraditi teme koje u predloženom slijedu daju obuhvatan pregled važnih pitanja vezanih za promociju cjeloživotnog učenja. Ovaj svojevrsni strateški okvir nudi odgovore na pitanja - *zašto i kako?* - razumjeti situaciju i postupati u političkom, ekonomskom, društvenom i tehnološkom kontekstu suvremenog društva.

Uz to, ponuđena je kompleksna analiza stanja u području cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj, a to je, uz obradene vrijednosti i viziju cjeloživotnog učenja,

osnovno za pronalaženje odgovora na različite pojavnne oblike pitanja Zašto? (pa čak i Zašto ne?). Nikada kao danas - u doba posvemašnje isprepletenosti društvenih mreža i utjecaja, lake dostupnosti vrijednih i korisnih informacija, ubrzanog tehnološkog razvoja i globalizacije - nije bilo važnije dati dobru i smislenu argumentaciju za (ne) poduzimanje važnih i korisnih aktivnosti, a osobito u obrazovanju. Osobito imajući u vidu važnost obrazovanja za razvoj društva u cjelini. Osobito u Hrvatskoj.

Stoga su ponuđena temeljna strateška usmjerenja promotivnih aktivnosti cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj, kao i aktivnosti promocije cjeloživotnog učenja za pojedine ključne ciljne skupine – svojevrsni akcijski/komunikacijski plan. Pritom su posebno istaknuti polaznici u formalnom sustavu odgoja i obrazovanja, polaznici u obrazovanju odraslih, poslodavci, ranjive društvene skupine te na koncu donositelji odluka u obrazovnoj politici te pružatelji usluga u cjeloživotnom obrazovanju.

Tako strukturiran tekst se može koristiti kao sustavno i cjelovito štivo, ili *ad hoc* izvor izdvojenih fokusiranih sadržaja važnih za razumijevanje nekog segmenta cjeloživotnog obrazovanja. Pritom je pregled sadržaja ujedno i izdvojena ponuda takvih sadržaja.

Tekst se temelji na dugogodišnjem profesionalnom i životnom iskustvu autora - teoriji orijentiranih praktičara i praksi orijentiranih teoretičara koji su, radeći mjesecima na tekstu, bili suočeni s puno toga što ih je, ujedno, oduševljavalо, ali i razočaralo, kako u Hrvatskoj, tako i inozemstvu. Entuzijazam i nezainteresiranost, nerazumijevanje i stručnost, guranje glave u pijesak i predviđanje budućih koraka - samo su neke od ponekad do karikiranosti prisutnih ambivalentnosti u društvu s kojima su se susretali autori, no s njima su se susretali, susreću se i susretat će se i čitatelji. Upravo zato, cjeloživotno učenje i njegova promocija dijelovi su nikad do kraja ispričane priče o ljudskoj prirodi i promjenama o kojima ovisi (predvidiva) budućnost.

Za Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih spomenuta priča traje već dugi niz godina (www.asoo.hr). Brojni projekti, stručne publikacije, simpoziji, konferencije, a posebice *Tjedan cjeloživotnog učenja* izravno i neizravno pridonijeli su senzibiliziranju javnosti, motiviranju dionika te općoj promociji i unaprjeđenju učenja u Hrvatskoj (www.cjelozivotno-ucenje.hr).

Bude li se koristila kao okvirni predložak/ishodište za unaprjeđenje komunikacijskih aspekata cjeloživotnog obrazovanja, ova će knjiga biti zasigurno korisna. No, to su samo želje/namjere autora i urednika! Na čitateljima je da odluče zašto i kako će se služiti knjigom. Pozivamo da knjigu koriste svi koji su na bilo koji način uključeni u cjeloživotno obrazovanje, da nam se javljaju s prijedozima i primjedbama koje ćemo pomno razmotriti i primjereno koristiti.

U Zagrebu i Splitu, lipanj 2017. godine

Urednici

Analiza stanja cjeloživotnog učenja u RH

1. Cjeloživotno učenje obuhvaća različite oblike strukovnog i nestrukovnog formalnog i neformalnog obrazovanja te informalno učenje. Može se odrediti kronološki (traje tijekom cijelog života) i po obuhvatu (postaje općeživotno, odnosno dotiče se gotovo svih kompetencija koje su pojedincu potrebne u obavljanju njegovih različitih uloga).
2. Bavljenje cjeloživotnim učenjem trebalo bi uključivati sve faze obrazovnog procesa (od predškolskog odgoja do visokog obrazovanja i obrazovanja odraslih), kao i različite oblike učenja izvan obrazovnog procesa. Svi koji sudjeluju u različitim oblicima mogu se odrediti kao korisnici ili sudionici u tom procesu.
3. Akteri koji utječu na cjeloživotno učenje su prije svega pojedinci i svi koji bi pojedincima trebali olakšati dostupnost učenja te prohodnost kroz obrazovne sustave. Upravo pojedinac ima najveću odgovornost za izbor puteva svog učenja, obnavljanje svojih vještina te naposljetku suočavanje s novim izazovima na tržištu rada.
4. U provedbi koncepcije cjeloživotnog učenja najveća se pozornost posvećuje njegovu najduljem razdoblju, odnosno učenju odraslih. To je vidljivo iz statističkih pokazatelja, strategija i zakona koji se bave tim područjem. U Hrvatskoj se, također, znatno preklapaju obrazovanje odraslih te kontinuirano strukovno obrazovanje. Tako je u analizama obrazovanja odraslih vrlo često glavno težište na novim strukovnim vještinama koje bi odrasli polaznici trebali stjecati. U europskim ciljevima se, osim dominantnog učenja za tržište rada, navodi važnost svih oblika učenja kojima se omogućuje aktivno starenje ili pak drugi

oblici aktivnog sudjelovanja građana u društvu.

5. Sudjelovanje odraslih (od 25 do 64 godine) u Hrvatskoj je na niskoj razini. Niska razina sudjelovanja je posebno karakteristična za starije osobe, osobe nižeg obrazovanja te one koji rade na težim (fizičkim) poslovima, žive u ruralnim područjima ili su pripadnici neke od ugroženih skupina. Posebno se to odnosi na Rome ili osobe s invaliditetom. Obje skupine ranije napuštaju redovno obrazovanje. S druge strane, manja zastupljenost sudjelovanja je također u ruralnim područjima.
6. Glavne prepreke obrazovanju odraslih su strukturne, situacijske i psihološke. U Hrvatskoj su to visoke cijene obrazovanja, obiteljske obveze te nedostatak potpore poslodavaca. Pritom treba voditi računa o generacijskim te rodnim razlikama.
7. Prema dokumentima EU-a, glavni pravci promotivnih aktivnosti u području cjeloživotnog učenja (posebno učenja odraslih) odnose se na sve ključne aktere: pojedince, tijela javne vlasti, poslodavce, socijalne partnere... Gotovo svaki akter može u svom području pomoći da sudjelovanje odraslih bude intenzivnije i učinkovitije, a važno je pritom imati na umu sve ključne elemente motivacije polaznika.

Preporuke za promociju cjeloživotnog učenja u RH

1. Cjeloživotno učenje obuhvaća različite oblike strukovnog i nestrukovnog formalnog i neformalnog obrazovanja te informalno učenje. Ono traje tijekom cijelog života i odnosi se na stjecanje svih kompetencija koje su pojedincu potrebne u obavljanju njegovih različitih uloga. Svi koji sudjeluju u različitim oblicima cjeloživotnog učenja mogu se odrediti kao korisnici ili sudionici u tom procesu.
2. Posebnu pozornost treba posvetiti skupini osoba koje se uključuju u procese učenja nakon završenog redovnog obrazovanja. Njima je važno stjecanje pretpostavki u redovnom školovanju za kontinuirano učenje, kao i nastavak učenja unutar međugeneracijske suradnje nakon 64 godine. Posebnu pozornost i poticaje treba usmjeriti na osobe koje se ne uključuju u procese cjeloživotnog učenja. To se odnosi, prije svega, na osobe s nižom razinom obrazovanja, dugotrajno nezaposlene, zatim osobe koje žive u ruralnim područjima, starije osobe, radnike koji rade na težim poslovima s većim udjelom manualnog rada te pripadnike ugroženih skupina, a posebno na Rome te osobe s invaliditetom.
3. U promoviranju cjeloživotnog učenja važno je jasno pokazati osobne, društvene, gospodarske i koristi za zajednice u kojima polaznici žive. Pritom je težište na novim vještinama za nove poslove i razvoje povezane s inovacijama. Osim dominantnog učenja za tržište rada, važni su i svi oblici učenja kojima se omogućuje slobodni razvoj pojedinca, jačanje njegove građanske uloge, uvažavanje u društvu, međugeneracijska suradnja te zadovoljstvo samim procesom učenja.
4. Promoviranje cjeloživotnog učenja treba utjecati na ključne aktere, čije djelovanje

može ukloniti prepreke za uključivanje u cjeloživotno učenje. To se posebice odnosi na strukturne i situacijske prepreke. Važno je sa svim dimenzijama provođenja i koristi cjeloživotnog učenja upoznati donositelje odluka na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Uz to, važno je jačati svijest o tome da se uklanjanjem prepreka i dodatnim motiviranjem građana može povećati sudjelovanje u cjeloživotnom učenju te ostvariti viša razina sudjelovanja, koja je već prepoznata kao značajan hrvatski problem. Naime, promocija treba započeti u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, potom osnovnim i srednjim školama, pa u konačnici ustanovama visokog obrazovanja te ustanovama za obrazovanje odraslih.

Vizija cjeloživotnog učenja u RH

VIZIJA PROMOCIJE CJELOŽIVOTNOG UČENJA:

*Cjeloživotno učenje u Hrvatskoj -
prepoznato, privlačno i poželjno.*

SLOGAN ZA PROMOCIJU CJELOŽIVOTNOG UČENJA: v

*Uključimo s(v)e u učenje!
(Neka cijela Hrvatska cjeloživotno uči!)*

Akcijski plan promocije cjeloživotnog učenja

Prioriteti i ciljevi promocije cjeloživotnog učenja u RH usmjeravat će se prema **dvama ključnim područjima**. Prvo je **povećanje konkurentnosti na tržištu rada**, pri čemu se kao njegove sadržajne odrednice mogu navesti:

- nužnost kontinuiranog obnavljanja znanja i stjecanja novih vještina radi povećanja vlastitih izgleda na tržištu rada te bolje zapošljivosti
- potreba stvaranja stavova i uvjerenja o važnosti znanja, vještina i kompetencija kao puta prema zaposlenosti i blagostanju.

S druge strane, cjeloživotno učenje treba **afirmirati osobni te društveni rast i razvoj**, pri čemu se prepoznaju sljedeće sadržajne odrednice:

- potreba osvještavanja građana/gradanki o osobnim koristima učenja te osobnoj inicijativi za učenje
- podizanje svijesti o potrebi stjecanja svih ključnih kompetencija, a posebno digitalnih vještina, poduzetnosti, kao i inovativnosti u suvremenom društvu.

Aktivnosti promocije cjeloživotnog učenja bit će usmjerene prema ključnim ciljnim skupinama. Pri određivanju navedenih aktivnosti koristit će se sljedeća **zajednička načela**:

- sve aktivnosti bit će usmjerene na komuniciranje prednosti i dobrobiti cjeloživotnog učenja, prilagođavajući informacije specifičnostima i potrebama različitih ciljnih skupina

- sve aktivnosti uključivat će konkretnе provedbene mjere, primjerice nacionalne i lokalne informacijske centre koji će informirati o mogućnostima uključivanja u različite oblike cjeloživotnog učenja, zatim nacionalne i lokalne kampanje te primjere dobre prakse prilagođene svakoj ciljnoj skupini.

Prioriteti i ciljevi promocije cjeloživotnog učenja u RH

Prioritet 1. Povećati svijest o potrebi učenja tijekom cijelog života

- Cilj 1.1. Istražiti percepciju, svijest, motivaciju i informiranost o cjeloživotnom učenju, s ciljem izrade podloge za buduće smjernice Strateškog okvira promocije cjeloživotnog učenja.
- Cilj 1.2. Povećanje svijesti o važnosti kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao temelju i motivaciji za daljnje učenje.
- Cilj 1.3. Podizanje svijesti među dionicima u društvu o dobrobiti učenja i odgovornosti za učenje.
- Cilj 1.4. Povećanje svijesti o važnosti partnerstva između dionika u cjeloživotnom učenju: nacionalne i lokalne vlasti, javnog sektora, privatnog sektora, obrazovnog sustava, poslovne zajednice, socijalnih partnera, nevladinog sektora, građana...

Prioritet 2. Povećati svijest o potrebi učenja zbog osobnog i društvenog razvoja

- Cilj 2.1. Promovirati vrijednosti i viziju cjeloživotnog učenja kao pokretača osobnog i društvenog razvoja RH.
- Cilj 2.2. Informirati o važnosti posjedovanja svih ključnih kompetencija, a posebno digitalnih vještina, poduzetnosti, kao i inovativnosti u suvremenom društvu.
- Cilj 2.3. Promovirati cjeloživotno učenje kao novu priliku za stjecanje novih znanja i vještina, prekvalifikacije te formalnog obrazovanja na svim razinama

obrazovnog sustava.

- Cilj 2.4. Informirati o potrebama i mogućnostima građanskog obrazovanja.

Prioritet 3. Povećati svijest o koristima cjeloživotnog učenja radi prilagodbe promjenama na tržištu rada i specifičnim potrebama polaznika, unaprjeđenja karijere i veće zapošljivosti

- Cilj 3.1. Informirati o važnosti učenja i dogradnje znanja, vještina i sposobnosti za aktivno sudjelovanje te konkurentnosti na tržištu rada.
- Cilj 3.2. Informirati o važnosti posjedovanja svih ključnih kompetencija, a posebno digitalnih vještina, poduzetnosti, kao i inovativnosti u cilju prilagodbe promjenama na tržištu rada te veće zapošljivosti.
- Cilj 3.3. Promovirati i stvarati pozitivne percepcije o strukovnom obrazovanju i zanimanjima te učenju temeljenom na radu.
- Cilj 3.4. Informirati o tržišno atraktivnim zanimanjima, dostupnim programima obrazovanja, dostupnim mjerama i poticajima za dodatno obrazovanje i osposobljavanje.
- Cilj 3.5. Potaknuti prilagođavanje obrazovnih programa u skladu s potrebama tržišta rada te specifičnim potrebama polaznika.
- Cilj 3.6. Informirati o koristima i prednostima učenja na radnom mjestu i potrebi da se oslobodi vrijeme za učenje.

Prioritet 4. Povećati svijest o značaju neformalnih i informalnih oblika učenja te priznavanja i vrjednovanja tako stečenih znanja i vještina.

- Cilj 4.1. Informirati o svim oblicima učenja, radi veće društvene prepoznatljivosti učenja: od spontanog, slučajnog učenja na grješkama, volontiranja, online učenja, socijalnih i društvenih aktivnosti...
- Cilj 4.2. U partnerstvu s poslodavcima i sindikatima informirati i poticati na kontinuirano učenje na radnom mjestu.

- Cilj 4.3. Informirati o mogućnostima priznavanja i vrjednovanja neformalnog i informalnog cjeloživotnog učenja.
- Cilj 4.4. Promovirati kreiranje modularnih obrazovnih programa na svim razinama obrazovnog sustava.

